

Torsdagen den 30 April.

Kl. 1 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 23 i denna månad.

§ 2.

Föredrogs, men bordlades ånyo Stats-Utskottets memorial N:o 78, angående bestämmande af aflöningen för Justitie-ombudsmannen och de vid hans expedition anställde tjänstemän.

§ 3.

Skedde föredragning af Stats-Utskottets memorial N:o 79, med förslag till voteringspropositioner i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut i åtskilliga frågor rörande anslag under riksstatens åttonde hufvudtitel; och blefvo de i detta memorial föreslagna omröstningspropositioner af Kammaren godkända.

§ 4.

Vid föredragning dernäst af Stats-Utskottets utlåtanden N:is 80—82, äfvensom Särskilda Utskottets utlåtande N:o 3, blefvo dessa ärenden, på begäran, för andra gången bordlagda.

§ 5.

Fortsattes den i sammanträdet den 27 dennes började föredragningen af Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 7, angående vilkoren för tillverkning och försäljning af bränvin.

I ordningen förekom

3:dje punkten.

Som bifölls.

4:de och 5:te punkterna.

Blefvo jemväl bifallna.

Rörande *6:te punkten* uppstod öfverläggning och yttrade:

Herr Johannes Larsson: Så vidt jag uppfattat den allmänna meningen i landet ligger deri allenast den önskan, att kommunerna sjelfva må få bestämma, om försäljning af bränvin inom desamma må ega rum eller icke. I denna önskan har Bevillnings-Utskottet varit till mötes gående, på sätt den föreliggande punkten visar. Då nu svenska folket ådagalägger ett verkligt allvar att vilja motarbeta bränvinsfloden och sätta en dam för densamma, så anser jag också, att det är lagstiftningens pligt att sätta ett sådant vapen i dess händer, att den önskade segern må kunna vinnas. Mine Herrar! detta vapen, som folket genom sina petitioner och framställningar begärt, är icke skarpt eller hvasst och kan derföre icke heller blifva farligt; deri ligger endast och allenast en begäran att kommunerna måtte få rättighet att bestämma öfver, huruvida bränvinsförsäljning inom dem må ega rum eller icke. Denna rättighet anser jag böra lemnas dem; ty lagstiftningen är väl för folkets skull och icke folket för lagstiftningens skull, och det kan ju icke förnekas, mine Herrar, att en sund och god lagstiftning är sjelfva själen i nationens lif, och att samhällslifvets trefnad är derpå beroende.

Jag vet mycket väl, att det kan ifrågasättas huruvida svenska folket har nog kraft och moralisk styrka att sköta detta vapen till sin fördel, men derpå vill jag svara, att det torde vara i högst få fall, der lagstiftningen har en så god ledning för sitt omdöme som i denna fråga. Det är icke en eller några enstaka röster, som förnummits, utan det är ett starkt och kraftigt upprop från nationens djupaste leder, och jag åtminstone har mig icke bekant att lagstiftningen någonsin blifvit gäckad, då den gått folkets så allmänt uttalade önskingar till mötes.

Den föreliggande punkten lär vara i Första Kammaren återremitterad, af hvad skäl vet jag icke; men om i denna åtgärd skulle ligga ett ringaktande af folkets allmänt uttalade önskan, så vore detta efter min tanke illa. För min del yrkar jag bifall till Utskottets förslag.

Herr Rylander: Ehuru jag biträdt det slut, hvartill Utskottet kommit, har jag dock låtit anteckna mig såsom reservant i denna punkt allenast för att uttala en betänklighet och en farhåga, som jag önskar få till protokollet förvarad. Jag tror nemligen icke att det vore en rätt väg man beträdde, om man medgäfvde försäljning af bränvin utan tillstånd från 15 till 100 kannor, helst jag tror, att kommunerna sjelfva hafva tillräcklig insigt att öfvervaka försäljningen genom antagande af en hederlig och pålitlig karl till föreståndare. Om vi höja partihandeln från 15 till 100 kannor, så skall detta icke kunna i ringaste mån förhindra den olagliga handeln med bränvin. Så länge bränvin finnes i landet så länge finnes det äfven köpare och så länge saknas icke heller personer, som tillhandahålla denna vara. Det enda man, enligt min tanke, har att göra är att uppmana kommunerna att tillse, det rörelsen skötes af en förständig och red-

bar man och att i annat fall afskeda honom och skaffa en annan, men att höja partihandelsbeloppet, det är detsamma som att drifva salnings-systemet in på ett större och vidlyftigare område än förut.

Jag har velat uttala dessa åsikter utan att dock i öfrigt motsätta mig Utskottets förslag.

Herr Westerdal: Ehuru Utskottet icke kunnat gilla den af mig m. fl. afgifna motion, utan afstyrkt densamma, så måste jag dock medgifva att detta afstyrkande skett på ett sätt som förtjenar allt erkännande. Oaktadt detta erkännande ber jag dock att emot Utskottets förslag få framställa en anmärkning, och denna gäller det föreslagna sättet för förvärfvande af rättighet till utöfning af den så kallade mindre partihandeln med bränvin. Motionärerne hafva nemligen föreslagit, att ansökan derom skulle ske på sätt 14 § i nu gällande bränvinsförsäljningsförordning är föreskrifvet, då deremot Utskottet lagt pröfningsrätten helt och hållet i kommunalstämmans händer. Hvilketdera af dessa båda sätt torde vara det bästa, derom är jag något tveksam; men på det något må vinnas, och då Första Kammaren läser återremitterat punkten, som jag tror i syfte att få den ändrad i den riktning motionärerne föreslagit, så hemställer jag till Kammaren, om det icke vore skäl att äfven vi åter remitterade densamma, hvarå jag hos Herr Talmannen vågar anhålla om proposition.

Herr Liss Olof Larsson: Jag ber först och främst få till alla delar instämma med den talare, som först hade ordet i denna fråga, med den skilnad dock att jag i stället för bifall yrkar återremiss. Jag ber likväl att få uttala min tacksamhet emot Bevillnings-Utskottet för det Utskottet tagit ett så stort steg framåt i den riktning, som jag för min del anser vara den enda rätta, och det är också just därför, och då Första Kammaren redan återremitterat punkten till Utskottet, som jag anser att denna Kammare må följa exemplet, på det att någonting i den önskade syftningen må vinnas.

Som vi veta har Första Kammaren återremitterat denna punkt, på den grund att man der önskar ett tillägg i det syfte, att Konungens Befallningshafvande skulle, i fråga om rättighet till sådan partihandels utöfvande, hvarom här är fråga, ega veto, med andra ord: man vill ha konsekvens i bränvinslagstiftningen, så att Konungens Befallningshafvande skulle ega veto icke allenast beträffande minuthandeln och utskänkningen utan äfven i fråga om den mindre partihandeln. Om denna återremiss ginge ut derpå, att Konungens Befallningshafvande skulle ega rätt att, emot en kommuns önskan, tillåta bränvinsförsäljning, då skulle jag vara den förste som motsatte mig att gifva Konungens Befallningshafvande en sådan makt; men då jag vet, att Första Kammarens beslut gick i den riktning, att Konungens Befallningshafvande skulle ega att neka, ej tillåta sådan handel, emot kommunens önskan, så tror jag att en sådan förändring i Utskottets förslag skulle innebära, icke en försämring utan tvärtom en väsendtlig förbättring af detsamma. Jag befarar nemligen att, med Utskottets förslag såsom lag, det skulle kunna inträffa — åtminstone ligger sådant inom möjlighetens gränser — att den ena kommunen till förfång

för den andre anlade försäljningsställen inom sitt område. Jag antager t. ex. att i två angränsande kommuner de bebyggda delarne äro så belägna, att den ena kommunen skulle finna med sin fördel öfverensstämmande att anlägga en bränvinsförsäljning i en obefolkad utkant af kommunen, uteslutande med beräkning att få afyttra till den bredvid liggande. Jag tror då det vore godt för denna kommun om den egde rätt att anmäla saken hos Konungens Befallningshafvande, och denna myndighet egde att förbjuda försäljningen.

Det är äfven en annan omständighet som gör att jag skulle önska att Konungens Befallningshafvande egde en sådan makt, nemligen det förhållande som eger rum med afseende å den kommunala rösträtten. Det är icke obekant, hurusom det understundom inträffar, att den öfvervägande rösträtten ligger hos en enda person. Jag antager att denne är bränvinsbrännare, så skulle han kunna emot hela den öfriga befolkningens önskan gifva tillåtelse till en sådan bränvinsförsäljning, och jag tror att det under sådana omständigheter vore synnerligen väl om Konungens Befallningshafvande skulle ega rätt att, efter anmälan af kommunens öfriga medlemmar, förbjuda försäljningen.

Jag yrkar således, på grund af hvad jag nu anfört, att denna punkt må, i det syfte jag antydt, till Utskottet återremitteras.

Häruti förenade sig Herrar *A. Rundbäck, B. Olofsson, von Schultz, Malmberg, Biesert, Anders Andersson* i Smedbyn, *J. E. Johansson, Jonas Jansson, Östling*, och *Anders Andersson* i Wisland.

Herr Granlund: Då vi förliden Måndag behandlade frågan om bränvinsskattens förhöjning och flera högt aktade talare, som då uppträdde, uttryckte den bestämda åsigten, att en sådan åtgärd skulle verka till superiets förminskande, så, ehuru öfvertygande deras skäl än syntes vara, hörde jag dock till dem, som ansågo, att en sådan förhöjning icke skulle leda till det önskade målet. Men här, mine Herrar, föreligger en punkt, genom hvars antagande otvifvelaktigt det största och verksammaste steget skulle tagas till hämmande af superiet, och, om vi härigenom skulle kunna utrota det förhatliga salningssystemet, hvilket är värst i landsorten, så tror jag att ofantligt mycket vore vunnet.

Mine Herrar! det går en rörelse genom nationen, en klagan att bränvinssupandet tilltagit i en oerhörd grad, och det är ett faktum, att så är. Det bevisas genom denna ofantliga massa af petitioner till landets Konung, hvilka, de må nu hafva tillkommit huru som helst, hvarom jag hört åtskilligt ordas, dock förskrifva sig från folkets djupaste leder. Det är ju ett i högsta grad bedröfligt faktum att, ehuru de arbetande klasserna nu hafva större arbetsförtjenst än någonsin förr, välmågan bland dem dock icke på det hela taget är större, och orsaken måste man till en stor del tillskrifva ett tilltagande superi, som undergräfvat välståndet. Genom antagande af Utskottets förslag, få kommunerna helt och hållet i sina händer att ordna bränvinshandeln och befria sig från den om de så önska. Denna rätt hafva de hitintills egt i fråga om utminuterung och utskänkning, men öfver partihandeln hafva de ingen-ting haft att säga. Jag känner en kommun, nära min hemort, som för några år sedan hade en bränvinsminuthandelsförsäljning, och som före-

stods af en mycket ordentlig och redbar person. Denne fann väl emelertid befattningen mindre behaglig, ty han afsade sig densamma, och kommunen beslöt att någon bränvinsförsäljning inom kommunen icke vidare genom utminuterung skulle ega rum. Men nu uppträdde en bränvinsbrännare i denna trakt, hvilken dref en betydlig handel af 15 kannor och der uppstod en så förderflig salning, att tillståndet inom kommunen blef vida sämre än förut. Det är således fria handeln med femton kannor, som på många ställen inom landet orsakar och befrämjar superiet genom den förderfliga salningen. Och lagen — den har visat sig alldeles vanmäktig mot detta missbruk af den fria handeln med femton kannor, vi finna det af flera prejudikat från Högsta Domstolen, der personer, som varit tilltalade för salning, gått fria.

Om, såsom här så varmt framhölls för några dagar sedan, en förhöjning af skatten för tillverkning af bränvin kunde hjälpa det onda, så vore det visserligen ett utmärkt sätt, ty ehuru jag medgifver, att någon mindre förbrukning kunde uppstå, skulle dock statsinkomsterna ökas dels genom den förhöjda skatten och dels genom förhöjd tull på all utländsk spirituosa. Här blefve förhållandet visserligen annorlunda, vi finge här genom att göra bränvinet mindre åtkomligt, troligen minskad tillverkning och följaktligen minskade statsinkomster. Men om vi å andra sidan kunde rädda tusentals tunnor potatis från bränvinspannorna och icke, såsom nu i år är händelsen, behöfde införskrifva denna nödvändighetsvara från utlandet, så vore ju detta en nationalekonomisk vinst.

För min del är jag Utskottet tacksam för det sätt, hvarpå det löst denna svåra och mycket afhandlade fråga om partihandeln med bränvin; men då Första Kammaren återremitterat denna punkt. så och på det man må komma till något resultat i frågan, förenar jag mig med dem, som yrka återremiss i samma syftning som Första Kammaren.

Herr Fredricson: Det förundrade mig sannerligen att här få höra en talare uppträda emot Utskottets förslag i denna punkt, då samme talare, hvilken äfven är ledamot af Bevillnings-Utskottet, vid frågans behandling derstädes icke hade något att invända emot partihandelns bestämmande så, som nu föreslagits. Han hade då haft tillfälle att föreslå någon ändring, men det gjorde han icke, utan han föreslog tvärtom då just, att partihandeln skulle blifva bestämd till 100 kannor. Af betänkandet fick jag först sedan se, att han reserverat sig.

Han yttrade nyss sin farhåga, att den föreslagna ändringen skulle medföra flera krogar; det är kanhända ej så underligt, att han resonnerar så, ty han är sjelf producent och skulle derföre naturligtvis önska, att det blefve flera konsumenter. För min del tror jag dock tvärtom, att krogarnes antal härigenom skulle komma att minskas.

Då vi nu se, att petitioner från hela landet från Haparanda ända ned till Ystad inkomma till Kongl. Maj:t med anhållan om ändring i bränvinslagstiftningen för dryckenskapens hämmande, så torde nu väl också tiden vara inne att vi rätta oss efter folkets röst och göra något åt saken, och jag har derföre biträdt Utskottets förslag. Då nu emelertid Första Kammaren fattat annat beslut i frågan, vill jag ej yrka bifall till Utskottets hemställan, utan yrkar i stället återremiss.

Herr Ekman: Jag är till alla delar förekommen af Herr Liss Olof Larsson och har derföre nu ej något vidare att tillägga, utan yrkar blott återremiss af den nu föredragna punkten.

Herr Lyttkens: Då jag begärde ordet, visste jag icke, att någon skulle yrka återremiss, men då detta yrkande nu redan är framställt, skulle jag kunna afstå från ordet. Jag begagnar emellertid tillfället att säga några ord.

Det rätta sättet att gå till väga för att förhindra superiet är, efter min tanke, att försvåra åtkomsten af bränvin, och då man nu känner, att landthandlarne i landsorten mycket missbruka den försäljning, som går under namn af 15 kannor, så tror jag, att stora skäl förefinnas för ett bifall till Utskottets förslag. Med våra nuvarande kommunalförfattningar, genom hvilka beslutanderätten inom kommunen ofta kan ligga i en eller flera personers hand, torde det emellertid kunna vara af vigt att i sista hand hafva någon, som kunde reglera beviljandet af sådana försäljningsrättigheter. För att frågan ej måtte få vid denna riksdag förfalla, göra vi således, efter min tanke, klokast uti att gå den af Första Kammaren uttalade önskan till mötes, och jag yrkar derföre återremiss.

Herr Wigardt: Då jag begärde ordet var det i anledning deraf, att den förste talaren yrkade bifall till Utskottets förslag, ty, i likhet med Herr Liss Olof Larsson och Herr Lyttkens, anser jag det vara nödvändigt, ifall vi skola vinna något i denna fråga, att återremittera punkten till Utskottet.

Vid ett föregående tillfälle inom denna Kammare har jag uttalat behovet af att få en förändrad lagstiftning i afseende å försäljning af rusgifvande drycker, och det hufvudsakligen i den riktningen, att kommunalstämman skulle få sjelf bifalla eller afslå inkommande ansökningar om försäljning af bränvin. Jag är för min del Utskottet synnerligen tacksam derför att Utskottet tagit ett ganska stort steg framåt i denna viktiga fråga, och jag skulle tillika innerligt och hjertligt önska, att företaget blefve af Riksdagen antaget. Jag tror, att härmed vore icke så litet vunnet, och jag tror icke heller, att någon egentligen kunde sätta sig deremot, ty, genom den föreslagna mindre partihandeln, skulle det ju stå hvarje kommun fritt att antaga eller afslå en sådan ansökning, hvorigenom således de kommuner, som ville hafva en dylik försäljning, blefve i tillfälle att få det, och de kommuner, som deremot icke ville hafva det, skulle blifva befriade från detta onda.

Man har visserligen här sagt, att detta icke skulle vara så nyttigt och bra. Det kunde väl så vara för en eller annan församling, men för landet i allmänhet kan jag försäkra, att det skulle vara ganska nyttigt. Man kunde då frigöra sig från det så förhatliga salningssystemet. Jag tror för min del, att den nuvarande författningen för reglerande af denna försäljning hvilat på föräldrade grunder.

Här har af några talare blifvit påpekadt, att petitioner utgått från folket, ja, till och med från den s. k. lösa befolkningen, hvilka sjelfva deruti erkänt att lättheten till erhållande af bränvin vore till stor del

orsaken till superiet. Jag har talat med ganska många under deras normala tillstånd, och de hafva då yttrat, att de såväl i ekonomiskt som sedligt hänseende blifvit förderfvade till följd af lättheten att åtkomma rusgifvande drycker. Jag tror derföre också, att det vore skäl, att Riksdagen räckte en hjälpsam hand till dessa förderfvade personer, hvilka sjelfva visat sig vara för svaga att rycka upp sig ur det elände, hvori dryckenskapen kastat dem.

Jag önskar således för min del bifall till Utskottets hemställan, men för att vi måtte vinna något resultat vid denna riksdag, yrkar jag i likhet med föregående talare återremiss.

Herr Engländer: Tvärtemot hvad Herr Rylander anfört, tror jag Utskottet nu har kommit det önskvärda målet närmast, nemligen att försvåra den förderfliga salningen. I mitt kommittentskap, ehuru der icke finnas några brännerier, befordras salningen ganska hänsynslöst af bränvinsbrännarne, som bo i närheten, genom den hittills tillåtna 15 kannors försäljningen, icke nog dermed att desse, såsom förlagsmän åt lönkrögare, befordra dryckenskapslasten, utan äfven mera illamående och kanske äfven sjukdomar åstadkommes genom det af finkelolja och kopparoxid förorenade bränvinet.

Jag för min del har intet annat yrkande än om bifall till den föredragna punkten, men då flere talare yrkat återremiss, i enlighet med Första Kammarens beslut, vill jag derom äfven förena mig.

Herr Sven Nilsson i Österslöf: Åtskillige talare, som förut haft ordet hafva tackat Utskottet derföre att det varit så lyckligt. Det är annars icke så vanligt, att man tackar en person derför att han varit lycklig, ty för lycka förtjenar man sannerligen icke tack. Jag tror derföre, att dessa tacksamhetsbetygelser äro bra malplacerade; har Utskottet lyckats, så är det ju slumpen, som varit afgörande, och det är icke värdt någon tack. Nu råkar jag i det hänseendet att vara af en annan åsigt än de föregående talarne, i det jag tror att Utskottet väl sökt, men åtminstone icke denna gång och i denna punkt funnit lyckan. Jag har nemligen mer än en gång genomläst Utskottets motiv för denna punkt, men förgäfvets letat efter ett enda ord uti motiveringen, som kunde föranleda till den af Utskottet föreslagna åtgärd. Hvad jag funnit är, att Utskottet derigenom veiat förbjuda salningen. Kunna de sala ihop till femton kannor, så kunna de väl också sala ihop till hundra ja till och med till 1,000 kannor; det beror endast på antalet af dem som sala, samt deras behof och tillgångar.

Vill man förbjuda salningen, så stifta en tydlig och klar lag i afseende å sjelfva försäljningen, säg t. ex., att den som lemnar ut ett belopp till flera personer gjort sig skyldig till böter, säg att den, som köper femton kannor och delar ut till flera, derigenom gjort sig förfaren till bötesstraff. Det är ett sätt att förbjuda salningen, men det gör man icke genom ett sådant stadgande, som det nu föreslagna, hvilket lika väl skall kunna kringgås som det nu gällande. Jag tror således, att Utskottet icke har lyckats uti sitt förslag och yrkar derföre afslag å hela punkten.

Friherre Fock: Det tillhör icke mig att säga, huruvida Utskottet har lyckats eller icke; det blir Kammaren och Riksdagen, som fäller sin dom härom, och jag är säker på, att om det visar sig att Utskottet icke lyckats, så skall den siste talaren icke vägra Utskottet hvad som i sådana fall brukar följa, nemligen sin medömkan. Om sjelfva saken skall jag nu yttra mig så mycket lättare som jag uti Kammaren funnit ett så allmänt understöd för Utskottets förslag. Den näste talaren har emellertid uti betänkandet icke funnit några motiv för förslaget. Jag måste då säga, att den ärade talaren i så fall icke begagnat sin utmärkta förmåga att läsa innantill, och jag tager mig derföre friheten att till honom återremittera betänkandet, på det att han måtte försöka en gång till med bättre lycka. Han uppgaf, att salningen icke skall kunna förekommas genom ett sådant stadgande, som Utskottet här föreslagit. Ja! derom är jag ense med honom, den kan icke förekommas, hvarken genom att bestämma 100 eller 1,000 kannor såsom minimum, men den skall försvåras, och jag trotsar den ärade talaren — om han skulle vilja inlåta sig på det yrket — att kunna påstå, att det icke skulle vara svårare att få ihop 200 personer, som vilja vara med om att få en half kanna hvar än att få ihop 30 personer för samma ändamål.

Hvarföre jag egentligen begärt ordet, är emedan det yrkats återremiss, och jag har derföre ansett såsom min pligt att tillkännagifva, att jag visserligen icke vill motsätta mig en sådan återremiss, men jag har dock velat uttala, att syftet deraf bör vara bestämdt. Om jag luttills rätt uppfattat öfverläggningen, tyckes man önska, att Konungens Befallningshafvande i sista hand skall besluta i frågan; men dock utan rätt att i något fall emot kommunalstyrelsens medgifvande besluta att en sådan handel skall få ega rum, och att således Konungens Befallningshafvandes åtgärder på detta sätt bestämdt inskränkas. Det är naturligtvis af vigt för Utskottet att, ifall punkten återremitteras, noggrannt och bestämdt få veta, i hvilken syftning det sker, och endast i hopp, att Kammaren således tydligen uttalar hvad den önskar, är det som jag förenar mig med dem, som yrkat återremiss.

Herr Åke Andersson: Hufvudskälet till Utskottets förslag i denna punkt, att införa ett nytt slag af partihandel med bränvin, eller en s. k. mindre partihandel från ett belopp af 15 intill 100 kannor, för hvilken försäljning skulle erfordras särskildt tillstånd af vederbörande kommunalmyndighet, är, såsom af motiveringen framgår, förekommandet af den s. k. salningen. Salningen är ett stort ondt, jag medger det gerna; men detta onda förekommes lika litet, som något annat ondt, genom en lag, hvilken icke är med rättvisa och billighet öfverensstämmande. All lagstiftning, och således äfven den nu ifrågavarande, bör vara sådan, att den ingifver dem, för hvilka lagen är stiftad, aktning för densamma; är lagen deremot så beskaffad, att de, som skola lyda den, anse den orättvis och obillig, så verkar den hos dem endast trots och förakt, men ej kärlek och lydnad och länder landet ej till nytta, utan till skada. Men huru har Utskottet nu tillämpat dessa principer? Jo så, att Utskottet för att försvåra salningen för de fattigare eller mindre bemedlade samhällsmedlemmarne gjort tillåtelsen till den mindre partihandeln beroende af

kommunens tillstånd, men lemnat partihandeln med ett belopp af 100 kannor och derutöfver fri. De mera bemedlade skola således, enligt Utskottets förslag, hädanefter som hittills kunna "sala" huru mycket de behaga, endast de slå sig ihop om att köpa minst 100 kannor; de fattigare deremot måste köpa sitt bränvin i minuthandeln eller i utskänkingslokalen, således för relativt dyrare pris än de förmögnare. En sådan undantagslagstiftning för de mindre bemedlade kan jag för min del icke gilla, utan yrkar afslag på förslaget.

Herr Falk: Då, sedan jag begärde ordet, en mängd talare uttalat min åsigt i frågan, inskränker jag mig till att yrka återremiss, på grund af dels den omständigheten, att, om denna Kammare skulle bifalla punkten i dess nuvarande skick, Bevillnings-Utskottet naturligtvis endast skulle komma att till Första Kammaren hemställa, det den måtte i frågan fatta beslut, hvilket måhända kunde utfalla så, att det blefve ingenting af med hela saken, dels af den åsigt jag hyser, att det skulle vara ganska nyttigt, om Konungens Befallningshafvande finge rätt att förbjuda bedrifvandet af den mindre partihandeln, men icke rättighet att bevilja rätt till dess idkande, i strid mot kommunalstämmas eller stadsfullmäktiges beslut.

Herr Karl Aron Jönsson: Då Bevillnings-Utskottets förslag i denna punkt af de flesta talare här i Kammaren blifvit med välvilja mottaget, kunde det synas förmätet af mig såsom utskottsledamot att begära ordet. Jag skulle ej heller hafva gjort det, om jag icke ansåge det onyttigt och obehöfvt, att rättigheten till bedrifvande af den s. k. mindre partihandeln skulle, såsom flere talare yttrat, göras beroende af Konungens Befallningshafvandes pröfning. Första Kammaren har, som bekant, återremitterat frågan på den grund, att, om det inom en kommun funnes en eller några få personer med röstmajoritet, dessa skulle kunna, i strid mot det stora flertalets i kommunen önskan, besluta, att en mindre partihandel skall inom kommunen finnas, utan att någon rättelse i detta beslut kunde hos högre myndigheter vinnas, en rättighet som Kammaren dock ansåg dem böra ega. Första Kammaren önskade, med andra ord sagdt, att tillåtelsen till den mindre partihandelns bedrifvande skulle i sista hand lemnas af Konungens Befallningshafvande. Men hvilken garanti finnes väl för att Konungens Befallningshafvande skall förklara ett kommunalstämmobeslut, tillkommet under dylika omständigheter, i strid med pluralitetens af kommunen vilja, ogiltigt? Jag för min del kan åtminstone icke upptäcka någon sådan. Herr Liss Olof Larsson har äfven nämnt att, om af två, intill hvarandra belägna kommuner, den ena t. ex. skulle bestämma sig för att inom sitt område på gränsen till den andra hafva en mindre bränvinspartihandel, men den andra kommunen icke skulle vilja hafva någon sådan, den senare kommunen borde ega rätt att hos Konungens Befallningshafvande öfverklaga den förras beslut. Men har man väl äfven i detta fall någon säkerhet för att Konungens Befallningshafvande gillar besvären och upphäfver det öfverklagade beslutet? Nej, så vidt jag förstår, lika litet som i det första fallet. Den mot missbruk af mindre partihandel nödiga garantien förefinnes dessutom redan,

om den af Utskottet föreslagna förändringen i § 26 af författningsförslaget, hvarigenom Kongl. Maj:ts Befallningshafvande skulle komma att utöfva samma kontroll öfver nämnde handel som öfver utskänkingsställe och minuthandel, bifalles. Det heter nemligen i denna paragraf: "Förekomma å gästgifveri eller annat utskänkingsställe eller å ställe, der minuthandel eller *mindre partihandel* utöfvas, vid särskilda tillfällen oordningar af den art, att innehafvaren af rättigheten icke kan anses fortfarande ega den för densammas utöfvande erforderliga frejd, ordentlighet eller öfriga egenskaper, eller har någon af de enligt § 23 meddelade utskänkingsrättigheter visat sig föranleda störande oordningar, må Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, på anmälan i stad af magistraten eller stadsfullmäktige och på landet af socknens eller angränsande sockens kommunalnämnd, efter vederbörlig undersökning, ega att förenämnde rättighet inskränka eller *indraga* — —." Om oordningar inträffa å ställen, der mindre partihandel utöfvas, har således icke endast kommunalnämnden inom den kommun, der partihandeln bedrifves, utan äfven en närgränsande kommun rätt att hos Konungens Befallningshafvande i länet begära indragning af rättigheten. Jag har således i Utskottet icke kunnat med min röst bidra till ett stadgande i den riktningen, att rättigheten till den mindre partihandeln skulle blifva beroende på Konungens Befallningshafvandes pröfning. Ett förslag i sådan syftning framkastades visserligen inom afdelningen, men man blef dock till sist ense om, att pröfningen och afgörandet af rättigheten till nu ifrågavarande slag af bränvinshandel uteslutande borde tillkomma kommunen, ej någon annan myndighet. Jag skulle således helst hafva sett, att Konungens Befallningshafvande ej hade fått något att med den saken göra, men vill emellertid icke motsätta mig en återremiss, så vida nemligen de, hvilka påyrka ett sådant beslut, kunna lemna någon fullkomlig garanti för att Konungens Befallningshafvande icke skall upphäfva de kommunens beslut, hvarigenom tillstånd till idkande af mindre partihandel blifvit vägradt.

Herr G. Mæchel: Ehuru jag fullkomligt gillar det slut, hvartill Bevillnings-Utskottet kommit, att genom en inskränkning i partihandeln söka minska salningen, tror jag dock att genom detsamma för stor makt blifvit lagd i kommunens hand. Det kan nemligen hända, och jag tror att det händt, att inom en kommun beslutanderätten tillkommer en enda person; och denne skulle då, i fall beviljandet af rättigheten till mindre partihandel berodde endast på kommunen, men ej på någon annan myndighet, emot hela kommunens vilja kunna bestämma, att en dylik handel skulle inom kommunen existera, något som kunde blifva ända äfventyrligare, om den ifrågavarande personen tillika vore bränvinsbrännare. Jag yrkar derföre återremiss af punkten, i den syftning att Konungens Befallningshafvande i sista hand måtte erhålla rätt att afgöra, huruvida begärd tillåtelse till idkande af nu ifrågavarande partihandel må beviljas eller ej.

Herr Sven Nilsson i Efveröd: Det lärer väl icke vara något tvifvel underkastadt, på hvad sätt den nu föreliggande frågan af denna Kammare kommer att afgöras, då så många stämmor här höjt sig för en

återremiss, men det oaktadt torde det tillåtas mig att, med aniedning af de i sådan syftning framställda yrkanden, yttra några ord. Jag vill då först säga, att det förefaller mig besynnerligt, att de som yrkat bifall till förslaget eller velat hafva det återremitteradt, kunna föreställa sig, att man, genom införandet af denna s. k. mindre partihandel, skall lyckas förhindra den öfverklagade salningen. Visserligen är det sannt att, såsom en talare yttrat, salningen derigenom för de mindre bemedlade kommer att försvåras, men för de mera bemedlade, dem som hafva råd att köpa så stora quantiteter som emellan 15 och 100 kannor, kommer införandet af den nya partihandeln att ytterligare åstadkomma salning; dessa komma hädanefter i stort, som hittills skett i smått, att lemna hvar och en sina bidrag till inköpen och fördela den erhållna varan sig emellan. Vidare torde följden af det föreslagna stadgandet blifva, att den delen af befolkningen på landsbygden, den stora del, som visserligen konsumerar bränvin eller behöfver sådant för sina hushåll, men icke till öfvertföd, hvaribland kunna räknas de mindre jordbrukarne, hvilka oftast behöfva en mindre quantitet än 100 kannor för sina vid gårdsbruket anställde arbetares behof och således icke gerna kunna hänföras till drin- karne, för hvilkas räkning stadgandet väl egentligen blifvit föreslaget, komme att mångenstädes sakna tillfälle att i hemorten kunna skaffa sig den quantitet bränvin de behöfva, utan måste för det ändamålet göra öf- tå ganska långa resor till staden. Jag tviflar ej på att en del lands- kommuner skulle tillåta de här ifrågavarande försäljningsställena, men deremot många kommuner skulle sannolikt komma att finnas, som icke lemnade en dylik tillåtelse, och resultatet skulle således på många ställen blifva ett onödigt försvårande och fördyrande af varan just för dem, som icke äro supare. Hade Utskottet föreslagit, att kommunerna skulle fått rätt att indraga försäljningsrätten till mindre belopp än 100 kannor, der oordningar egde run, samt att rättigheten till en sådan försäljning ej skulle vara beroende af någon ansökan, för erhållande af tillstånd, så skulle jag emellertid haft mindre att anmärka; men så är icke förhål- landet; Utskottet har i stället föreslagit icke endast att den, som vill idka mindre partihandel, skall dertill hafva erhållit kommunens tillåtelse, utan, enligt § 14 i författningsförslaget, att förslag på dem som erhållit denna tillåtelse skall till Konungens Befallningshafvande årligen ingifvas. Om deras åsikter, som yrkat återremiss, skulle vinna erkännande, kommer följden att blifva ännu värre. Häraf skulle framgå, att hvarje brän- vinstillverkare måste, för att få sälja ett belopp af 100 kannor, hos Konungens Befallningshafvande hvarje år, efter gjord ansökan hos kommunalstyrelsen, utlösa ett tillståndsbevis för den| erhållna rättig- heten och således få uppoffra några riksdaler årligen, för att komma i tillfälle att sjelf få köpa en mindre quantitet än 100 kannor bränvin af det bolag, hvaraf han sjelf är medlem eller måste han köpa detta af någon annan person, så vida icke bolaget eger rätt till mindre parti- handel. Likaså, om han icke är i bolag, men tillverkat ett större parti, t. ex. 4,099 kannor, men endast uppgör kontrakt och sålt de 4,000 kan- norna, så skulle han icke få, utan att bryta mot lagen, leverera alltsam- mans, utan endast det parti han sålt och således få behålla de 99 kan- norna, som han sedermera icke kunde afyttra, ehuru tillverkningskatten

blifvit betald, och försäljningen derföre väl också borde stå honom öppen. En sådan lagstiftning förefaller mig orimlig. Vill man förekomma salningen, måste man, i min tanke, tillgripa andra utvägar. Det bästa medlet dertill tror jag skulle vara ett förbud att vid varans afhemtning ifylla densamma på flera än ett kärl; erfarenheten har gifvit grundade skäl till det antagandet. Deremot, såsom nu tillgår, kommer köparen med huru många kärl som helst, och ingen kan veta, att det på förhand är uppgjort, att varan skall fördelas på flera händer. Om varan endast finge afhemtas på ett kärl, skulle ej obetydliga svårigheter uppstå vid utdelningen köparne emellan. Jag ber emellertid, att, om frågan skulle blifva återremitterad till Utskottet, Utskottet måtte taga det nu sagda i öfvervägande, i synnerhet önskvärdheten deraf, att någon anmälan om idkandet af ifrågavarande handel ej må behöfva göras, vare sig hos kommunen eller Konungens Befallningshafvande, hvilket säkerligen skulle medföra bränvinsförsäljningsställesnas — i afseende på minuterung och utskänkning — ökande i stället för minskande utan i stället bereda tillfälle för kommunen att, om oordningar eller olagligheter uppstå vid försäljningen, rättighet till densamma då kan göras beroende af kommunen på sätt Utskottet föreslagit. För det närvarande yrkar jag emellertid afslag å Utskottets förslag, sådant det nu föreligger.

Herr Fahlén: Jag har redan hemburit Utskottet min tacksamhet för det slut, hvartill Utskottet i denna svärlösta och för landet vigtiga fråga kommit, och är för min del mycket nöjd med Utskottets förslag, men skulle hafva önskat litet till, i fall det hade varit möjligt, nemligen hvad jag i min motion föreslagit, eller att all partihandel med bränvin och andra brända eller destillerade spirituösa drycker skulle blifvit landt-handlare förbjuden. Skälet härtill är först och främst den erfarenhet jag har af de missbruk af bränvinshandeln, hvilka blifvit utaf dessa landt-handlande bedrifna, och för det andra det allmänna ogillande, som framkallats deraf, att dessa personer ega rätt till en dylik handel. Säge hvad man vill, mine Herrar, men det är just denna landthandlarnes rättighet, som är den stora pulsådern till lönkrögeriet i vårt land; och detta lönkrögeri måste ju förr desto hellre utrotas. Afklipp således det ondas pulsåder, och man skall hafva borttagit det onda sjelft. Den är i det närmaste afklippt genom Bevillnings-Utskottets förslag, och jag är dermed temligen tillfredsställd och skall icke yrka bifall till min framställning i motionen, men vill blott med några ord bemöta de talare, hvilka hyst farhågor för att, om man skulle lägga alltför stora fördelar i städernas händer, ingen utminuterung eller utskänkning på landet skulle komma att ega rum. Jag tror icke, att dessa farhågor äro befogade; jag tror att både utminuterung och utskänkning, åtminstone i de flesta fall, komma att inom kommunerna fortfara. Hufvudsaken är, att kommunerna erhålla makt att se till att handteringen lägges i händerna på personer, som dertill äro vederbörligen kvalificerade; lyckas det att få denna rättighet kommunerna tillerkänd, så är jag fullkomligt öfvertygad att helt andra resultat af densamma skola visa sig, än nu är förhållandet, då handteringen hufvudsakligen utöfvas af personer af den nästan allra sämsta beskaffenhet.

Jag vill icke längre uppehålla Kammaren, utan förenar mig i det yrkande om återremiss, hvilket framstälts af flera bland denna Kammares ledamöter, samt instämmer äfven deri att Kammaren bör bestämdt uttala de vilkor för ett sådant beslut, hvilka till vår tillfredsställelse blifvit af friherre Fock framställda.

Herr *Lasse Jönsson* instämde med Herr *Fahlén*.

Herr *Rylander*: Det förundrar mig att en aktad talare, som efter mig haft ordet, kunnat tillvita mig att hafva talat emot Utskottets förslag. Det har jag icke gjort; jag har tvärtom erkänt att förslaget var godt, ehuru jag på samma gång uttalade de farhågor, jag för detsamma i vissa afseenden hysar. Min afsigt dermed var icke att framhålla, att min åsigt skulle vara bättre än Utskottets — derom må andra döma — utan endast att få mina tankar i protokollet förvarade.

Sedan jag sist hade ordet, hafva åtskillige talare yrkat återremiss; jag har därför änyo begärt ordet. En återremiss, i sådant syfte att Konungens Befallningshafvande skulle få sin hand med i saken och i sista hand afgöra om rättigheten, vill jag för min del afstyrka; jag vill förbehålla denna rätt åt kommunen, fullt öfvertygad derom att många af dem, som nu vilja rösta för Utskottets förslag, komma att rösta emot detsamma, när det återkommer från Utskottet, om deri skulle föreslås att insätta Konungens Befallningshafvande i samma rätt.

Herr *Per Nilsson* i *Kulhult*: Jag har icke samma sorgliga erfarenhet, som många andra talare, om inflytandet af nu gällande stadgande för minsta kanntalet vid partihandel med bränvin till försäljning tillätna qvantitet. I min hemort hör man högst sällan talas om de s. k. salningarne; men skulle förhållandet annorstädes, såsom här från flera håll uppgifvits, vara annorlunda, så är det ganska beklagligt. Ett gammalt, välkändt ordspråk säger emellertid, att den oskyldige ofta får lida med den skyldige; och så torde förhållandet komma att blifva äfven i förevarande fall. Vill man, såsom här blifvit yrkadt, förbjuda all partiförsäljning under 100 kannor, såvida icke särskild tillåtelse dertill erhållits af vederbörande kommunalmyndighet eller, såsom somlige yrkat, äfven af Konungens Befallningshafvande, så tycker jag att man går något för långt; ändamålet med stadgandet, angående superiets hämmande, tror jag i alla fall icke kunna vinnas på den vägen. En ärad talare har sagt, att nu gällande låga minimum för partihandeln har uppammat en mängd lönkrögerier i hans hemort. Må så vara; men orsaken till att de så länge kunnat florera ligger hos kommunalstyrelserna, ty hade kommunalstyrelserna angifvit och sakfört dessa lönkrögare, så skulle lönkrögeriet ganska snart blifvit hämmadt. Jag för min del kan verkligen icke inse, hvarföre den, som vill hafva ett quantum bränvin på 15 kannor, icke skall kunna få köpa det af producenten eller förskaffa sig det, hvar han behagar.

På dessa skäl och de af herr *Sven Nilsson* i *Efveröd* anförda skäl instämmer jag i hans yrkande om afslag på förevarande punkt.

Herr Samuel Jonsson: Jag begärde ordet endast för att yrka bifall till Utskottets förslag, i det skick det föreligger; ty jag har icke så dåliga tankar om kommunerna i allmänhet, att jag tror, det de i förevarande hänseende ej skulle kunna sköta sig sjelfva, utan att Riksdagen behöfver Kongl. Maj:ts Befallningshafvande med att säga nej eller ja. Det kan visserligen, såsom här blifvit anmärkt, finnas kommuner der en enda person genom sitt stora röstantal kan bestämman beslutet, men jag kan svårligen föreställa mig, att han skulle kunna finna sitt intresse uti att vilja skaffa kommunen på halsen några s. k. syltkrogar, genom hvilka all ordning och reda inom ett samhälle omöjliggöres. Utan att inlåta mig på någon närmare granskning af förslaget, yrkar jag derföre, på anförde skäl, bifall till detsamma.

Med Herr Samuel Jonsson instämde Herr *Jonas Peter Nilsson*.

Herr Per Ericsson: Då så många röster från nästan alla landsändar höjt sig med klagomål öfver det tilltagande superiet och med yrkande på åtgärder för dess hämmande samt flera motioner blifvit i denna Kammare väckta med förslag till inskränkning i den hittills fria handeln med bränvin till belopp af 15 kannor och derutöfver, har Utskottet i min tanke handlat rätt uti att framställa det nu förevarande förslaget. Jag hade vid sådant förhållande ej väntat, att någon röst här i Kammaren skulle låtit sig höra emot förslaget, som efter mitt förmenande verkligen är egnadt att i icke oväsentlig mån hämma den vid partihandeln med bränvinet hittills mest öfverklagade olägenheten, den s. k. salningen, dels genom sönderdelningen i s. k. större och mindre partihandel, dels genom denna senares likställande med utminuterung och utskänkning. Men å andra sidan anser jag den pröfningsrätt af rättigheten till idkande af mindre partihandel, hvilken åtskillige talare velat att Konungens Befallningshafvande skulle erhålla, hvarken behöfelig eller ändamålsenlig och yrkar derföre bifall till Utskottets förslag i oförändradt skick.

Herr Danielsson: Jag hade verkligen icke tänkt begära ordet i denna fråga; men då jag hört så många talare yrka återremiss, och jag vid många föregående tillfällen erfarit, att denna Kammare alltid sökt proklamera den åsigten, att kommunerna beträffande sina egna angelägenheter så litet som möjligt borde stå under statens förmynderskap, och då en återremiss hufvudsakligen skulle leda derhän, att man skulle göra bedrifvandet af den s. k. mindre partihandeln beroende af Konungens Befallningshafvande, har jag icke kunnat stillatigande låta frågan passera. Min åsigt är, att man icke bör gå så långt i restriktioner. Ty skulle en jordbrukare t. ex. icke, utan att Konungens Befallningshafvande har med saken att skaffa, få köpa 15 kannor bränvin, vore detta verkligen alltför strängt. Man har sagt, att det skulle vara ett ofantligt godt sätt att förekomma salningen att stadga en dylik föreskrift; men jag tror att resultatet skulle blifva det motsatta. Eller männe någon skulle kunna förhindra ett byalag t. ex. att slå sig ihop och inköpa t. ex. 100 kannor och sedan fördela varan på dem som bidragit till dess inköpande; och hvad hade man i så fall väl vunnit med den nya restriktionen? Jo i stället

för en mindre salning, en större, i hvilken många flere deltaga, än som vid dylik handel nu för tiden är förhållandet. Och med det resultatet blefve väl ingen belåten, allra minst de som nu ifrigt yttra sig för den strängare åtgärden. Vidare tror jag, att, äfven om rättigheten till parti-handeln endast skulle inskränkas, på sätt Utskottet föreslagit, bränvinet ändå skulle komma att i någon mån fördyras och salningen sålunda i motsvarande förhållande befordras. Jag hade derföre nästan tänkt, att äfven Utskottets förslag skulle falla, men inskränker mig emellertid, då jag nu hört så många talare tala derför och till och med vilja gå ännu längre i inskränkning af parti-handels frihet, och då min enskilda mening således antagligen saknar all utsigt att vid omröstningen blifva den segrande, till att, under uttalande af den förhoppningen att Kammaren icke skall gå längre än till att biträda förslaget, yrka bifall till punkten.

Herr *Bolin* förenade sig med Herr Danielsson.

Herr Granlund: Det torde tillåtas mig att, med anledning af de många yrkanden om bifall till Utskottets förslag, blott med ett par ord få betona, att de, som yttrat sig för återremiss af den nu förevarande punkten, helt visst icke gjort det för att få förslaget afslaget, utan på det att frågan om parti-handelsfrihetens inskränkning må vid denna riksdag gå igenom. Efter hvad jag hört från Första Kammaren, så är det ganska troligt att, om punkten i dess nuvarande skick bifalles af denna Kammare. Bevillnings-Utskottet, som då endast har att hemställa till Första Kammaren att i saken fatta beslut, kommer att få hela förslaget afslaget af Första Kammaren. Jag vill derföre lägga alla dem, hvilka önska sakens framgång, på hjertat att besluta sig för en återremiss, i den af Första Kammaren beslutade syftningen.

Herr Rylander: I anledning af Herr Granlunds yttrande, att de som önska framgång åt sjelfva saken borde rösta för återremiss, enär Första Kammaren annars skulle afslå förslaget, ber jag få upplysa att jag, i motsats till honom, anser det mycket säkert, att Första Kammaren kommer att bifalla Utskottets förslag, ifall denna Kammare bifaller det. Skulle förslaget deremot återremitteras af denna Kammare i samma syftning som det blifvit återförvisadt af Första Kammaren, är jag fullkomligt öfvertygad om, att det vid den definitiva omröstningen här i Kammaren skall i sitt nya skick blifva afslaget. De som vilja en inskränkning i den nuvarande parti-handels frihet böra derföre hellre än att återremittera punkten bifalla densamma, sådan den nu föreligger.

Härmed var öfverläggningen slutad. Herr Talmannen upptog de yrkanden, som blifvit framställda, och gaf, enligt dem, propositioner dels på bifall, dels på afslag, dels ock slutligen på återremiss. Den sistnämnda af dessa propositioner förklarade Herr Talmannen vara med öfvervägande ja besvarad. Votering blef emellertid begärd, i anledning hvaraf, och sedan till kontraposition antagits bifall till Utskottets hemställan, en voteringsproposition af följande lydelse nu uppsattes, justerades och anslogs:

Den som vill, att sjetten punkten i Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 7 skall till Utskottet återförvisas,

röstas ja;

Den, det ej vill,

röstas nej;

Vinner nej, är Utskottets hemställan i förevarande punkt af Kam-maren bifallen.

Omröstningen, i vanlig ordning företagen, visade vid sedlarnes sam-manräkning 121 ja mot 38 nej; och hade alltså förevarande punkt blifvit till Utskottet återförvisad.

7:de punkten.

Härvid anförde

Friherre Fock: Första Kam-maren har bifallit denna punkt, men jag ber att få fästa Kam-marens uppmärksamhet derpå, att ett aldeles ovilkorligt bifall till densamma knappast är möjligt, då den nästföregående punkten icke blifvit bifallen, på grund af det sista momentets lydelse: "Ej heller må innehafvare af rättighet till försäljning af bränvin låta genom ombud å annat ställe än det, der han sin försäljningsrätt utöfvar, till köparen utlemna bränvin i mindre belopp än 100 kannor." Om nem-ligen Riksdagen skulle afslå den föregående punkten, men bifalla denna, så finner man att detta vore oegentligt. Jemte det jag således tillstyrker bifall till punkten, ber jag få föreslå ett tillägg till densamma, så lydande: "dock att, om hvad Utskottet föreslagit i sjetten punkten ej vinner Riks-dagens bifall, siffran 100 ändras till öfverensstämmelse med hvad Riksdagen angående sjetten punkten kan besluta"; om proposition, hvarå jag hos Herr Talmannen vördsamt anhåller.

Herr Sven Nilsson i Etveröd: Nog skulle det kunna gå an att fatta ett sådant beslut som Friherre Fock föreslagit, men jag hemställer, om icke konsekvensen fordrar att, då Kam-maren återremitterat den näst föregående punkten, Kam-maren återremitterar äfven den nu föredragna, så att vi icke måtte binda oss vid ett för hastigt fattadt beslut och seder-mera ångra detsamma. Jag har äfven en annan anmärkning att göra mot punkten, såsom skäl för mitt yrkande om återremiss, nemligen lydelsen af första momentet: "Ej må någon tillhandagå allmänheten med anskaffande af bränvin i mindre belopp än han sjelf eger försälja"; jag åt-minstone vill för min del hafva närmare utredt, hvad som här menas med ordet "allmänheten", inman jag kan rösta för bifall. Männe dermed skall förstås någonting sådant, som t. ex. att jag vid resor till staden en eller flera gånger erhåller uppdrag af mina torpare att köpa en mindre quan-titet bränvin, t. ex. en half kanna åt dem hvardera för deras behof?

Skola torparne här innefattas under "allmänheten", och jag således straffas som lagbrytare, därför att jag anskaffat bränvinet. Skulle detta vara meningen, kan jag icke biträda förslaget; ty ett sådant stadgande skulle verkligen bereda den ordentliga delen af befolkningen — hvartill största delen af vårt folk kan hänföras — ofantligt stora kostnader och besvär, och dessutom leda derhän, att hvar och en kommun snart sagdt tvingades att skaffa sig åtminstone ett bränvinsförsäljningsställe för undvikande af lagöfverträdelse; ty kan bränvin för landtbefolkningen ej fås annat än i närmaste stad, som på många ställen nu är fallet, ligger det i sakens natur, att försäljningsställen måste inrättas inom kommunen, för att åtminstone bereda tillfälle för ordentligt och sedligt folk att, utan allt för stora olägenheter, få sina behof tillfredsställda och på samma gång efterleva gällande lagar.

Herr Rylander: Det har ej, såsom jag redan vid en föregående punkt betonat, lyckats Utskottet att komma till något annat förslag i denna punkt än det föreliggande. Vi önskade alla framgång åt förslagets syftemål, men så många svårigheter mötte, så många olika förslag framställdes inom Utskottet och diskuterades för att derigenom kunna komma till något bättre, att man slutligen fann, att det var alldeles omöjligt att kunna framställa något bättre. Jag vill icke påstå, att det är lämpligt. Det är visserligen i motiven uttaladt, att meningen med förslaget icke vore att lägga något hinder för det biträde, enskilda personer vid bränvinets anskaffande kunde lemna hvarandra, utan endast att förbjuda den, som på ett ställe förvärfvat sig minuthandels- eller utskänkningsrätt eller rätt till mindre partihandel, att på andra orter genom ombud upptaga requisitioner och afemna varan i den önskade kvantiteten till köparne. Sistnämnda missbruk af ifrågavarande rättigheter torde dock svårigen genom något lagstadgande kunna förekommas, lika litet som det å andra sidan genom det föreslagna stadgandet torde kunna hindras, att personer helt oskyldigt bötfällas, derföre att de t. ex. åt sina grannar hemfört något quantum bränvin. Öfverklaga de utslaget hos Kongl. Maj:t, så blifva de antagligen frikända, ty Kongl. Maj:t har naturligtvis motiven till stadgandet sig bekanta; men de oskyldigt dömda straffas dessförinnan ganska hårdt genom de betydliga kostnader fullföljandet af en rättegång alla instanserna igenom till Kongl. Maj:t äfven i sådana fall som detta kräver, då någon ersättning för rättegångskostnaderna naturligtvis ej komme att dem tilldömas. Jag betvivlar ej heller, att, sedan prejudikat i detta afseende blifvit gäma af Högsta domstolen, äfven underdomrarna komma att gå mera humant till väga och befria de anklagade, hvilka ej haft för afsigt att begå något lagbrott, från böterna; men innan praxis vid underätterna blifver sådan, komma antagligen flera år att förflyta. Jag begärde ordet för att få diskussionen öfver punkten i gång och hade icke tänkt att göra något yrkande, men yrkar, sedan den nästföregående punkten blifvit återremitterad, bifall till det af Friherre Fock framställda förslaget.

Herr Sven Nilsson i Österslöf: Jag för min del kan icke bifalla denna punkt, i synnerhet derföre att Utskottet föreslagit böter och

andra temligen höga straff för den som tillhandagår "allmänheten" med anskaffande af bränvin. Och ordet "allmänhet", hvad skall det väl betyda, ty till allmänheten hör väl, enligt vanligt språkbruk, en och hvar? Jag vill anföra ett exempel. Om jag och mina grannar skicka litet penningar med en af våra bekanta, som reser in till staden att derför köpa oss en eller en half kanna bränvin, genast skall den som åtagit sig det besväret vara skyldig till straff enligt detta förslag, ty det är ju alldeles onekligt att han betjenat allmänheten, det vill säga andra med anskaffande af den farliga drycken. Men, kan man invända, det är icke nödvändigt att tillämpa stadgandet på detta sätt. Jo, svarar jag, stadgandet är så affattadt, att det ej kan af en samvetsgrann åklagare annorlunda tillämpas. Detta om första momentet. Det andra momentet anser jag alldeles öfverflödigt. Den som utlemnar bränvin på annat ställe, än der han har sin försäljningsrätt, bryter nemligen redan nu mot gällande lag. Att ega försäljningsrätt på ett ställe, men utöfva den på ett annat, är redan nu förbjudet och med straff belagdt. Om åklagaren är nog oklok eller försumlig att icke beifra dylika öfverträdelser, eller domaren icke vet att tillämpa lagen, så är den bästa utvägen att afhjelpa de olägenheterna att skaffa sig andra och bättre åklagare och domare.

Jag yrkar på anförda skäl afslag å Utskottets förslag, äfven med det af Friherre Fock föreslagna tillägget.

Herr Hammarberg: Jag har redan vid behandlingen af en föregående punkt i detta betänkande yttrat min önskan, att Riksdagen måtte i afseendet på bränvinslagstiftningen fatta sådana beslut, som leda till nykterhetens och sedlighetens befrämjande. Den motion jag då förordade hade blifvit af Bevillnings-Utskottet afstyrkt, och Kammaren godkände Utskottets hemställan. Den af Utskottet här förordade förändringen i bränvinsförsäljningen går emellertid i samma syfte, som mitt förslag om tillverkningskattens förhöjande från 80 öre till 1 R:dr 50 öre per kanna. Vid sådant förhållande är det naturligt, att jag för min del yrkar bifall till Utskottets förslag med den af Friherre Fock nyss föreslagna förändringen. Att mer eller mindre berättigade invändningar kunna göras mot detsamma, inser jag allt för väl, men vill man sjelfva saken, så bör man ej förkasta de lofliga medlen för alla de smärre betänkligheter som deremot kunna uppställas, i synnerhet som ingenting menligt finnes, som är alldeles fullkomligt. Jag yrkar således bifall till punkten med den af Friherre Fock deri föreslagna förändringen.

Friherre Fock: Jag ber att få förutskicka den anmärkningen, att utan det nu föreslagna stadgandet eller något af ungefär samma innehåll, blir hela den lagstiftning rörande handeln med bränvin, som för närvarande finnes, tillintetgjord. Om det nemligen fortfarande, såsom hittills, skall kunna medgifvas en person, som icke eger rätt till bränvinsförsäljning på andra ställen än på ett bestämdt, t. ex. Stockholm, Göteborg eller Christianstad, att genom sina ombud hvar som helst i staden eller på landet utlemna bränvin i huru små quantiteter som helst till hvem som begär det, så är det icke längre värdt att tala om kommunernas sjelfbestämningsrätt i detta hänseende. Eller hvad skulle man väl säga

om en lagstiftning, som medgäve kommunerna rätt att förbjuda t. ex. en landthandlare att sälja bränvin i mindre belopp än 100 kannor, ifall en dylik bestämmelse blefve lag, men som tillät honom att såsom kommissionär för andra bränvinsförsäljare utlemna huru små belopp af nämnde vara som helst. En talare har visserligen nyss sagt, att det här föreslagna förbudet för ett dylikt kommissionärsskap är alldeles öfverflödigt, enär ett sådant förbud redan i nu gällande bränvinslagstiftning är stadgadt; men så är icke förhållandet. Ingen af eder, mine Herrar, är t. ex. förhindrad att, när han reser från Stockholm till sitt hem, köpa sig ett par buteljer punsch eller en half kanna bränvin och föra dem hem med sig, och meningen är ej heller att förbjuda någonting sådant — och det är ej heller förbudet att, sedan han kommit hem, requirera ytterligare ett par buteljer punsch eller några kannor bränvin — och det är ej heller meningen att förbjuda detta. Men det är ej heller förbudet en bränvinshandlande i Stockholm, Göteborg eller Christianstad att på hvilken annan ort i landet som helst uppdraga åt en person att emottaga requisitioner, requirera varorna, utdela dem bland reqvirenterne och därför mottaga liquid. Landthandlaren, en klass medborgare som flertalet i denna Kammare synes gerna vilja komma åt, och som icke för egen räkning fått sälja bränvin, han blir i stället på detta sätt ombud för andra bränvinshandlare. Så tillgår det för det närvarande. Köparen går till kommissionären och säger till honom: "var så god och skaffa mig två buteljer punsch eller en half kanna bränvin!" "Det skall jag göra", svarar kommissionären; "i morgon eller öfvermorgon är den reqvirerade varan att hemta." Så låter det att börja med; men snart går den så kallade kommissionären så långt i sin välvilja, att han säger: "den der bagatellen kan jag hjälpa er med när som helst, kan låna er beloppet tills requisitionen blifvit verkställd." Ett likartadt förfarande är enligt gällande lag tillåtet och genom prejudikat af Högsta domstolen till och med förklaradt lagligt. Får ett sådant förfaringssätt fortfara ohämmadt af lagstiftningen, kan man således tänka sig möjligheten af att, oaktadt kommunernas sjelfbestämmningsrätt i afseende på handeln med bränvin, en annan helt och hållet sjelfständig, af kommunen alldeles oberoende försäljning kan uppstå, hvars utöfvare utom andra fördelar äfven åtnjuter den att icke behöfva betala någon skatt; och det kanske just på de ställen, der man allra minst vill hafva den. Att således ett stadgande till förekommande af detta missbruk af försäljningsrätten är af behovet påkalladt, är åtminstone för mig klart och har varit det äfven för Utskottets öfrige ledamöter. Men det har för oss varit lika klart, att det varit synnerligen svårt att formulera ett sådant stadgande, och vi hafva derföre visst icke väntat oss att kunna framställa förslag till något dylikt, som skulle kunna utan betydliga anmärkningar af Kamrarne bifällas. Det skulle derföre för Utskottet vara en stor tillfredsställelse, om, i fall Kammaren beslutar att återremittera punkten, man låte detta beslut åtföljas af ett förslag, bättre formuleradt än det af Utskottet uppställda; ty sker icke detta, utan beslutas remissen i sväfvande och obestämda ordalag, så vågar jag påstå, att ändamålet med densamma ej vinnes.

Det har emot Utskottets förslag i första momentet blifvit anmärkt det sväfvande i uttrycket "allmänhet". Den förständige domaren skall

dock lätteligen finna, huru han bör tillämpa detta ord, hvem som bör räknas till "allmänheten", då fråga är om förbrytelse mot nu ifrågasvarande stadgande — och utan förståndiga domare är det väl icke värdt att tänka sig en förständig lagskipning. Det har, såsom ett exempel på tvetydigheten och obestämdheten af ordet "allmänhet", anförts, att om en person, som reser till staden, åtager sig att åt ett par eller tre af sina torpare hemtaga en half kanna bränvin till hvardera, han skulle vara förfallen till straff, såsom den der hvilken tillhandagått allmänheten med anskaffande af bränvin i mindre kvantiteter, än han sjelf eger försälja. Utskottet har dock i motiveringen ganska tydligt uttryckt, att meningen med det nya stadgandet endast varit att söka förekomma missbruk eller ett dylikt ombudsmannaskaps bedrivande såsom affär, alldeles icke att lägga hinder i vägen för det biträde enskilda personer i sådant hänseende kunna lemna hvarandra. Att svårigheter vid tillämpningen skola uppstå, derom är jag fullkomligt förvissad, men frågan blifver, om icke dessa svårigheter, man må lagstifta huru väl som helst, åtminstone i en viss grad alltid skola komma att kvarstå, såvida man nemligen vill söka vinna det stora målet, och för öfrigt är ju lagstiftningen rörande försäljning af bränvin i hög grad godtycklig samt i vissa delar mycket sträng och obillig.

Jag tillåter mig härutinnan anföras ett exempel för att visa Herrarne, huru hård denna lagskipning kan vara. En bonde kör ett lass på gatan och har en butelj bränvin i fickan. Han behöfver litet hjälp för att ställa lasset i ordning och säger till en förbigående: "hjälp mig så skall du få en sup." Sådant har inträffat. Hjelpen lemnas genast, och supen följer omedelbart derpå. Men en tredje person, nemligen en patrullerande polis-konstapel, lägger sig i saken och stämmer bonden, emedan han betalt arbete med bränvin. I och för sig är nu detta åtal obilligt, men jag tror ej att man, derföre att sådant kan hända, skäligen bör klaga öfver att domare- eller polismakten, vare sig i stat eller på landsbygd, har — så att säga — i oträngdt mål trakasserat allmänheten. Genom den ställning, jag innehar till så beskaffade frågor, känner jag några exempel, då sådant verkligen inträffat, men icke kan man säga att försäljningslagen, sådan den nu är gällande, har blifvit hårdt och obilligt tillämpad eller att allmänheten derigenom blifvit obehörigt trakasserad. Deremot är det å andra sidan säkert att ett sådant stadgande, som är föreslaget i 1:sta momentet af föreliggande paragraf, skall lemna domare- och polismakten en möjlighet att stäfja de verkliga missbruken, der dessa framträda.

Dessutom böra vi komma ihåg, att vårt land befinner sig i den lyckliga ställning med hänsyn till lagskipningen, att äfven den ringaste medborgare, som blir fälld till ansvar, det må vara för den ringaste förseelse, kan gå ända till högsta instansen, om han anser sig orättvist behandlad. Skulle föreliggande stadgande blifva föremål för mångsidig, olikartad tolkning, är det sålunda troligt att snart nog vinnes ett prejudikat från Högsta domstolen, hvilket sedermera kan tjena till rättesnöre.

Middagstimmen är redan öfverskriden, och jag behöfver icke längre upptaga Herrarnes tid, ty hvad jag anförde torde vara tillräckligt att visa, det jag på det varmaste förordar bifall till förslaget, hvilket är grundadt på en motion, för hvars afgifvande — om också ärendets utredning åstad-

kommit ganska mycken möda — jag anhåller att få uttala min tack-samhet.

Jag yrkar bifall till Utskottets förslag i 7:de punkten.

Herr Johan Jönsson: Efter den utredning, Baron Fock lemnat, hade jag gerna afstått från att yttra mig, så vida jag kunde åtnöjas med den ordalydelse, paragrafen erhållit i förslaget. Jag finner paragrafen allt för knapphändigt redigerad. I motiveringen säger Utskottet, att det nya stadgandet afser att "förebygga missbruk eller ett dylikt ombudskap för allmänhetens räkning och dess drifvande såsom affär, men ingalunda att lägga hinder i vägen för det biträde vid varuanskaffning, som enskilda personer kunna lemna hvarandra." Härom står dock ej ett enda ord i den föreslagna paragrafen: "Ej må någon tillhandagå allmänheten med anskaffande af bränvin i mindre belopp än han sjelf eger försälja." I min hemort förekommer ej "salning", men väl är det vanligt att, då någon granne kör till staden, byalaget passar på tillfället för att få hem bränvin. Man kan sålunda hafva 3, 4, 5 af grannarnes flaskor med till staden. Skall nu detta anses att "tillhandagå allmänheten med anskaffande af bränvin", såsom det heter i det föreslagna lagstadgandet, och skall hvar och en i byalaget tvingas att sjelf köra in till staden för att hemta ett obetydligt parti bränvin! En förändring i redaktionen anser jag derföre nödvändig i syfte att tydligen angifva, det *vanlig budskickning* och *uppdrag från grannarne* äro tillåtna saker. Jag yrkar återremiss.

Herr Åke Andersson: Erfarenheten visar tyvärr ofta, att lagar och författningar kringgås och det är derföre af stor vikt att en lag, då den skrives, blir tydlig och klar i sina särskilda bestämmelser. Här är nu förslaget ett lagstadgande af följande lydelse: "Ej må någon tillhandagå allmänheten med anskaffande af bränvin i mindre belopp än han sjelf eger försälja." Läser man tillika Utskottets motivering, så blir meningen klar, men eljest — huru skola orden "*tillhandagå allmänheten*" tolkas? Det kan verkligen ske på olika sätt, och då all möjlig tydlighet bör iakttagas vid formuleringen af ett sådant allmänt stadgande, så förenar jag mig med föregående talare och yrkar återremiss i ändamål att få en redaktionsförändring vidtagen.

Herr Sven Nilsson i Efveröd: Jag anhåller, att Kammaren icke för hastigt beslutar sig för bifall till föreliggande förslag i 7:de punkten. Säkert är att, om detta förslag lyckas vinna Riksdagens godkännande, derigenom skulle tillskyndas de s. k. nykterhetsifranne mera skada än som åstadkommes genom det missbruk, förslaget afser att begränsa. Hindras landtboarne från att medelst budskickning eller genom en tjenstvillig granne skaffa sig bränvin från staden eller närmaste försäljningsställe, så kommer en större del kommuner sannolikt att begagna sig af sin sjelfbestämningsrätt och det blir försäljningsställen måhända i hvarje socken. Man har invändt, att domaremakten nog skall se till att stadgandet tolkas på rätt sätt. Om våra domare ej förde med sig till tinget Bevillnings-Utskottets betänkanden, då bränvinsförsäljningsmål förekomma,

så kunde den invändningen vara giltig, men så är ej fallet, domaren kan dessutom icke döma utan efter ordalydelsen i lagen och hvad beträffar den invändningen att Högsta Domstolen snart skulle skaffa oss ett prejudikat, som sedermera kunde bringa reda i tillämpningen, så tror jag att det behöfves rätt många prejudikat, inuan det bringas full klarhet i tillämpningen af ett så otydligt stadgande, som det föreliggande. Min enskilda mening är att man i detta, som många andra fall förut, lämpligen kan öfverlemna saken i kommunens händer och jag yrkar fortfarande återremiss i sådan syftning.

Herr Leijer. Det är med stor tillfredsställelse jag funnit att Bevilnings-Utskottet så pass enhälligt tillmötesgått min framställning och denna tillfredsställelse har för mig varit så mycket större, då jag icke varit i okunnighet om de stora besvärligheter Utskottet haft att bekämpa. Jag har nemligen låtit mig berättas, såsom äfven här nyss angifvits, att minst tjugo särskilda redaktionsförslag till lagbestämmelse i åsyftad riktning varit uppställda innan Utskottet slutligen förenat sig om ordalydelsen i förslaget. Naturligtvis har jag icke betraktat min formulering såsom ett genomarbetadt lagförslag, hvilket kunde oförändradt antagas, utan endast såsom en stomme, som af Bevilnings-Utskottet borde vidare behandlas och jag har således med tacksamhet mottagit det förslag, som här föreligger.

Sedan en högt ärad ledamot af Utskottet nyss från denna samma plats egnat frågan en sakrik utredning, har jag endast obetydligt att tillägga. Han visade hvad den närmaste konsekvensen, d. v. s. i afseende på minuthandeln, skulle kunna blifva, men jag vill gå längre och visa hvad konsekvensen, utsträckt till utskänknigen, skulle kunna blifva, om ingen förändring vidtages i denna del af nuvarande bränvinslagstiftning. sedan nemligen ombudsmannaskap, sådant jag i motionen anför, blifvit såsom fullt lagligt fastställt af Högsta domstolen och med anledning deraf en högst vådlig praxis kan fritt få utveckla sig. Jag har i motionen visat, att om en *minuthandelsrätt* med bränvin kan få begagnas på ifrågasvarande sätt, d. v. s. så att den som har rättighet i en kommun eller på ett ställe äfven har rättighet att genom ombud utöfva denna minuteringsrätt på andra ställen och i andra kommuner, så kan jemväl en *utskänkningsrätt* till bränvin få begagnas på samma sätt, ty det finnes icke något i nuvarande bränvinsförordning, som hindrar en utskänkare att begagna sig af samma metod. Jag har i min motion visat att deraf kunde blifva följden, att en bränvinsutskänkare i stad skulle kunna hålla ombud inom en massa angränsande kommuner, till och med inom sådana, hvilka beslutat att ingen hvarken minuterings- eller utskänkningsrätt derstädes får utöfvas. Således kan — om nuvarande stadgande bibehålles — den enskilde försäljaren af bränvin tillintetgöra kommunens beslutanderätt med hänsyn till bränvinshandeln; en beslutanderätt, som dock är grundad på hela den riktning, i hvilken vår nuvarande bränvinslagstiftning går och på hvilken representationen redan för tjugo år sedan inslog. Ja, det är till och med lättare för en utskänkare att forskaffa sig ombud, hvilka försälja bränvin öfver allt i omkringliggande kommunerna, än för en handelsfirma att uti

andra städer hålla ombud, hvilka för firmans räkning upptaga ordres på bränvinsleveranser. Jag har visat att det kan gå så enkelt för sig, så att t. ex. ett mjölkbud, som på morgonen förer mjölk till staden och utdelar mjölkflaskorna derstädes, kan åtaga sig att på aftonen föra bränvin tillbaka och till hvem som så önskar i kringliggande eller vid vägen liggande gårdar aflemna halfbuteljer och än smärre flaskor. Jag kan icke föreställa mig att någon med ringaste känsla af fosterlandskärlek eller laglydighet, det vill i detta fall säga vilja att efterleva och utveckla den bränvinslagstiftning, som vi hittills egt, skall vilja understödja något dylikt. Det är bättre att stämma i bäcken, än i ån, bättre att nu genast bryta en sådan felaktig praxis med afseende å bränvinsminuthandeln, än att vänta till dess vi komma dit äfven med utskänknigen.

Den nyssnämnde ärade utskottsledamoten har redan vederlagt de tvifvel, som från några håll under diskussionen uttalats, huru uttrycket "allmänheten" skulle kunna tolkas, hvilket dock icke hindrat senare talare att förklara sig deraf icke öfvertygade. Jag vill derföre nämna, att jag förfrågat mig hos framstående jurister och på detta sätt fått klart för mig, att det är antagligt att en domare, om han komme i tvifvel huru uttrycket "allmänheten" skulle tolkas, sannolikt sjelf sökte reda på Riksdagens motiv för ifrågavarande stadgande eller åtminstone upptog dessa såsom giltiga skäl vid tolkningen, om en part åberopade dem. Under sådana förhållanden är det icke utan betydelse att Utskottet i motiveringen, hvilken naturligtvis, i händelse Riksdagen bifaller förslaget, äfven blir Riksdagens, har förklarat hvad som med uttrycket "allmänheten" åsyftas. Dessa farhågor med afseende å sjelfva redaktionen af Utskottets förslag torde derföre få anses ogrundade.

Jag skall vid den långt framskridna middagstiden icke vidare uppehålla Kammaren, utan inskränker mig till att instämma med de talare, hvilka yrkat bifall till den föredragna punkten.

Herr Hübinette: Med afseende å syftningen i det förslag, som innehålles i sjunde punkten, är jag fullkomligt ense med Bevillnings-Utskottet, men jag anser ordalydelsen innebära anledning till olika tolkningar och sådant bör undvikas i en allmän lag. Hvad menas med "allmänheten"? Är det tre, fyra, tio personer eller en person? Jag tror, att Herr Sven Nilsson har fullkomligt rätt uti sina uttalade betänkligheter och jag instämmer i hans förslag, hvartill jag värdsamt yrkar bifall.

Herr Danielsson: Om det missbruk, motionären påpekat, verkligen är gängse och blifvit allmän praxis, är jag för min del mycket villig att söka genom lagstiftning förekomma sådant. Men jag tror att Utskottet skrivit några rader för litet och att derigenom tydligheten blifvit åsidosatt. Det vore allt skäl att sätta till några ord, så att meningen blir tydlig, hvad som skall förstås med uttrycket "allmänheten". Såsom en upplysning i ämnet vill jag omnämna huru förhållandet i detta afseende är i min hemort. Vi hafva daglig kommunikation med i synnerhet Calmar. Vid öfverfartsorten infinna sig alltid en mängd personer, en del endast för att på platsen köpa ved och dylikt, en del för att resa till Cal-

mar. Men de, som genast återvända till hemmet, hafva vanligen förut med någon granne eller annan bekant, som fortsätter resan till Calmar, aftalat om inköp af behöfligt brännvin, och man ser derföre ofta passagerare gå öfver sundet, medförande en mängd brännvinskaggar. Nu hemställer jag, huruvida en sådan tjenstvillig granne bör falla under kategorien af dem, som anskaffa brännvin åt "allmänheten" och för sådan olöflig handel böra bötfällas. Eller skall den person, som behöfver köpa ett litet parti brännvin för sitt hushåll, göra en särskild resa för ändamålet och förlösa dagsverken onödigt. En sådan lagstiftning vill icke jag för min del bidraga till. Bevillnings-Utskottet har icke heller utgått från sådana grundsatser, på sätt *motiven* för den nu föredragna punkten utvisa, men sjelfva *stadgandet* är dunkelt och tvetydigt. Det ligger dock mycken vikt derpå, att ett lagstadgande göres tydligt, och jag tror att Utskottet gerna kunde kosta på några rader till och derigenom förebygga all tvetydighet.

Jag yrkar således återremiss.

Herr Ola Andersson: För min del godkänner jag syftet i föreliggande punkt, men är icke nöjd med ordalydelsen i första delen. En lag bör icke vara så skrifven, att man icke vet hvad som verkligen är lag, förr än man erhåller prejudikat från Högsta domstolen. Jag tror, att landets innevånare hafva grundade anspråk att få veta hvad som är lagligt eller olagligt utan att köpa kunskapen derom genom rättegångar.

Att en tillfredsställande lösning af denna fråga icke varit den lättaste sak att åstadkomma, inser jag till fullo, så mycket mera som jag sjelf försökt stilisera ett dylikt lagstadgande, men icke kunnat göra det. Emellertid anser jag lämpligast att vid första punkten göra ett tillägg och derigenom tydligen uttala, att vanlig budskickning är tillåten. För detta ändamåls vinnande förenar jag mig med de talare, hvilka yrkat återremiss. Jag har tänkt mig ett tillägg, ungefär innehållande att: "budskickning, uppdrag, hvarutaf den, som uppdraget uträttar, ej har någon förtjenst, vare från förbudet undantaget."

Dessutom vill jag fästa uppmärksamheten derpå, att det icke är alldeles gifvet att den föregående sjette punkten, som blifvit återremitterad, varder bifallen. Om den återkommer i den formen att Konungens Befallningshafvande skall hafva sin hand med, vill åtminstone jag för min del icke rösta för bifall. Jag är öfvertygad att vårt folk kommer att gå framåt i förmåga att reda sig sjelft, och då så är fallet, böra statsmakterna icke för Konungens Befallningshafvande tillskapa nya göromål i kommunala angelägenheter. Det är en grundsats, som jag aldrig frångår.

Det är således ovisst om den föregående sjette punkten blifver af Riksdagen godkänd, och då denna nu föredragna sjunde punkten i synnerhet i andra momentet sammanhänger med föregående punkt, så anser jag lämpligt att uppskjuta afgörandet af sjunde punkten, för att i sammanhang med den återremitterade föregående punkten behandlas.

I åsyftad mening yrkar jag återremiss.

Häruti instämde Herr *Magni*.

Herr Karl Aron Jönsson: Det förundrar mig icke att denna punkt blifvit föremål för betänkligheter, ty Utskottet har haft mycket besvär innan en antaglig ordalydelse af paragrafen lyckades hopskrifvas. Minst tjugo olika förslag förelades och förkastades och jurister rådfrågades, till dess slutligen Utskottet förenade sig om den nuvarande redaktionen.

Hvad Herr Leijers motion beträffar, synes den mig högeligen beaktansvärd. Den behandlar ett nytt missbruk, som kan blifva mycket farligt, och det tillhör derföre lagstiftaren att bringa bot så fort möjligt är. Äfven jag har ursprungligen haft betänkligheter vid föreliggande punkt, men ämnet är viktigt och vi må försöka.

Talaren på ölandsbanken vill återremittera frågan för att få ett tillägg af några rader, utan att säga hvad dessa skulle innehålla. Utskottet har försökt med tre, fyra, fem rader, men slutat med en och en half, och för min del tror jag, att ju kortare en lagparagraf är, dess bättre.

Jag förenar mig med Friherre Fock och yrkar bifall, med den förändring, att siffran ändras i mån af det beslut, Kammaren må komma att fatta vid den återremitterade sjetten punkten.

Herr Sven Nilsson i Österslöf: Endast några ord till bemötande af det sista yttrandet från Bevillnings-Utskottets vice ordförande. Han var förvissad, sade han, att i fråga varande lagbestämmelse skulle komma att föranleda många svårigheter vid tillämpningen. Är han derom förvissad, så tror jag, att han icke bör vara angelägen att få bifall till förslaget. Han angaf, att den ringaste svenske medborgare hade vägen öppen till Högsta domstolen, hvilket förhållande äfven jag finner rätt väl och godt, men man får dock härvid komma ihåg att den vanliga gången genom instanserna ända till Högsta domstolen icke kan anträdas utan stora kostnader, hvilka kunna vara för dryga för den ringaste svenske medborgare, äfven om han skulle gå fattigvägen. Skall man då förorda en lag, som, efter all sannolikhet, kommer att föranleda svårigheter, under förhoppning att tvetydigheterna skola afhjelpas genom Högsta domstolens prejudikat? Nej — jag ber Herr vice ordföranden i Bevillnings-Utskottet betänka sig en gång till, innan han fortsätter sitt yrkande om bifall till den nu föredragna punkten.

Herr Kjellman: Då bestämmelserna i denna punkt stå i sammanhang med bestämmelserna i den föregående 6:te punkten, hvilken blifvit återremitterad, så yrkar jag att äfven denna 7:de punkt måtte återremitteras, på det att Kammaren icke genom ett beslut i den senare punkten må binda sig med afseende å den förra.

Herr Danielsson: Ja — de rader jag skulle önska, att Utskottet måtte lägga till föreliggande förslag till lagbestämmelse vore, att budskickning och vanliga uppdrag om inköp af för hushåll afsedt bränvin är tillåtet.

Öfverläggningen förklarades slutad. Under densamma hade yrkats dels bifall till Utskottets hemställan med det af Friherre Fock föreslagna tillägg, dels afslag å samma hemställan, dels ock återremiss. Herr Tal-

mannen gaf först proposition på bifall till Utskottets förslag i oförändradt skick och derefter på hvar och ett af ofvan oförmälda trenne yrkanden, samt förklarade sig anse bland dessa yrkanden det förslag, som Friherre Fock framställt, hafva flertalets mening för sig. Då likväl votering begärdes, blef af sådan anledning, och sedan till kontraposition antagits återremiss, nu uppsatt, justerad och anslagen en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad Bevillnings-Utskottet hemställt i 7:de punkten af dess betänkande N:o 7, med ett till samma hemställan fogadt tillägg, så lydande:

Dock att, om hvad Utskottet föreslagit i 6:te punkten ej vinner Riksdagens bifall, siffran 100 här ofvan ändras till öfverensstämmelse med hvad Riksdagen beträffande 6:te punkten kan komma att besluta,

röstar ja;

Den, det ej vill,

röstar nej;

Vinner nej, är i fråga varande punkt till Utskottet återförvisad.

Voteringen företogs och utföll med 86 ja mot 45 nej, i följd hvaraf Kammaren fattat beslut i enlighet med ja-propositionen.

Efter det omröstningens utgång blifvit för Kammaren tillkännagifven, anmälde Herr *Jöns Pehrsson* sin reservation mot det sålunda fattade beslutet.

§ 6.

Till bordläggning anmäldes:

Konstitutions-Utskottets utlåtanden

N:o 9, i anledning af väckt motion om ändring af 96 och 98 §§ Regeringsformen samt 32, 33, 34, 37, 55, 59, 68, 71 och 72 §§ Riksdagsordningen; och

N:o 10, i anledning af väckt motion om ändring af 59 § Riksdagsordningen.

Bevillnings-Utskottets memorial N:o 8, i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut rörande en viss punkt af Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 6 angående tullbevillningen

Banko-Usskottets memorial N:o 12, med förslag till omröstningsproposition i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut öfver Banko-Utskottets memorial N:o 11 rörande aflöningsstaten för Riksbanken m. m.

Särskilda Utskottets utlåtande N:o 4, i anledning af väckta förslag rörande ändring i Kongl. förordningen om egors fredande mot skada af annans hemdjur och om stängselskyldighet den 21 December 1857; samt

Andra Kammarens Andra Tillfälliga Utskotts utlåtande N:o 7 (i samlingen N:o 20, i anledning af Herr J. Rutbergs motion om förtydligande af stadgandet i 2 kap. 11 § af Kongl. Fiskeristadgan den 29 Juni 1852 angående kungsådra.

Dessa nu för första gången bordlagda ärenden skulle uppföras främst å föredragningslistan för Kammarens nästa sammanträde.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. $3\frac{3}{4}$ 4 e. m.

In fidem
H. Husberg.